

виробничою потужністю нашого підприємства і приходимо до висновку, що виробнича потужність перевищує долю ринку підприємства. Тому у якості виробничої програми за даним товаром приймаємо величину долі ємкості ринку – 65 тис. шт.

Таким чином, використавши наведену нами методику, можна планувати та випускати потрібну ринку кількість продукції, що забезпечить ефективне використання обігових засобів підприємства. Після планування виробничої потужності та обґрунтування виробничої програми можна прогнозувати виручку від реалізації товару на ринку.

**Висновок.** Застосування пропонованої методики зменшує ризик втрати прибутку підприємства.

**Список літератури:** 1. *Гаркавенко С.С.* Маркетинг. Підручник. – 4-е вид. доп. / С.С. Гаркавенко – К.: Лібра, 2006. – 720 с. 2. *Перерва П.Г.* Управління маркетингом на машинобудівних підприємствах / П.Г. Перерва – Харків: „Основа”, 1993. – 285 с. 3. *Економіка підприємства/* За ред. А.В.Шегди. – К.: Знання – Прем, 2001. – 335 с. 4. *Бойчик І.М.* Економіка підприємства. Навч. посібник / І.М. Бойчик – К.: Атака, 2004. – 480 с. 5. *Басовский Л.Е.* Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учеб. пособие / Л.Е. Басовский – М.: ИНФРА – М, 2003. – 260 с. 6. *Пащука М. Т.* Прогнозування та програмування економічного і соціального розвитку: Навч. посібник. — К.: Центр навч. літ., 2005.

*Надійшла до редакції 07.11.10*

УДК 336.221.24

**Л.А. ЧОРНОГОР**, магістр НТУ «ХПІ»

## **ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА З ВИКОРИСТАННЯМ АНАЛІТИЧНИХ КОЕФІЦІЄНТІВ**

Метою статті є визначення природи й сутності оцінки фінансової стійкості на підставі аналітичних коефіцієнтів, аналіз переваг і недоліків наявних методологій, обґрунтування потреби розв'язання цієї проблеми, а також вимог щодо системи фінансових коефіцієнтів з точки зору ефективної оцінки фінансової стійкості підприємства.

The author sets the aim to define the nature and essence of evaluating financial stability on the basis of analytical coefficients, analyzes the advantages and drawbacks of available methods, and motivates the need for solving this problem and also requirements concerning the system of financial ratios from the viewpoint of effective appraisal of an enterprise's financial stability.

**Ключові слова:** фінансова стійкість, показник, аналітичний коефіцієнт, ефективність.

Сьогодні головною проблемою ефективного функціонування підприємств України є відсутність комплексної системи оцінки фінансової стійкості, яка б справді допомагала керівництву підприємства виявляти больові точки та ухвалювати правильні управлінські рішення.

Щоб бути реалізованим у ході аналізу й контролю, поняття "фінансова стійкість" повинно бути формалізовано у вигляді системи показників. Саме вони є важливим інструментом оцінки, планування та управління діяльністю підприємств.

Останніми роками питання оцінки фінансової стійкості підприємства висвітлювалися у роботах західних вчених — Н.А. Кизима, Е. Хелферта, Ш. де Ковні, К. Таккі, П.С. Роуза, Д.П. Уайтінга, російських дослідників — І.Т. Балабанова, О.В. Кондратьєва, Ю.С. Маслеченкова, Г.С. Панової, Е.А. Уткіна, В.Е. Черкасова, О.Б. Ширінської. З-поміж науковців України досліджували цю проблему М.Я. Коробов, В. Марченко, В.В. Тищенко, К.В. Ковальська та інші.

Кожне економічне явище, кожний процес виражається не одним, не розрізненим, а комплексом взаємопов'язаних показників, які використовуються як для оцінки результатів діяльності підприємств та їхніх структурних підрозділів, так і для регулювання процесів виробництва, розподілу й споживання.

У вітчизняній практиці оцінка фінансової стійкості підприємства за допомогою аналітичних коефіцієнтів почала застосовуватися порівняно недавно — з початку 90-х років. Не можна сказати, що підхід до аналізу майнового та фінансового стану за допомогою коефіцієнтів був чимось принципово новим для вітчизняної практики, проте певний елемент новизни був присутній і, більш того, інколи призводив до деяких непорозумінь щодо доцільності такого аналізу. Причин тому було кілька. По-перше, багато коефіцієнтів було взято із західної літератури без будь-яких коментарів або мінімальної інтерпретації до специфіки функціонування українських підприємств у дуже нестійкому економічному та політичному середовищі. По-друге, на відміну від західної практики, якій відомі десятки аналітичних коефіцієнтів, хоч при проведенні реального аналізу їх відбирають, орієнтуючись на певне коло користувачів, вітчизняні аналітики найчастіше пропонують практикам розраховувати усі можливі коефіцієнти "гуртом", що нерідко призводить до множинності розрахунків та відсутності розуміння мети подібних розрахунків. По-третє, аналіз за допомогою коефіцієнтів завжди передбачає їх порівняння. Аналітичні показники та коефіцієнти, які розглядають ізольовано, "беззахисні", а часто й просто безглузді, вони набувають сенсу лише в тому разі, коли є можливість їх порівняння у просторово-часовому аспекті.

Слід зауважити про недоліки застосування такого аналізу, а саме складність щодо остаточного висновку про стан підприємства, оскільки загальна картина за показниками часто неоднорідна. Так, якщо за одним параметром підприємство має досить непоганий вигляд, то за іншими може вражати своїми поганими показниками. Це своєрідний дестабілізаційний чинник, який лише посилює суб'єктивність думки самого аналітика, тобто його схильність вважати певний параметр головним або брати його до уваги меншою мірою.

Перевагами ж цього аналізу слід вважати його методологічну прозорість. Обчислення вище наведених показників не потребує спеціальних

математичних знань, і будь-яка особа, що достатньою мірою володіє економічною термінологією, здатна розібратися у значенні показників. Інша сильна перевага цього підходу — велика інформаційна місткість. Перелік показників при потребі дасть відповідь на питання майже з усіх аспектів діяльності підприємства. Особливо він цінний для його керівництва та внутрішнього контролю, оскільки регулярний та послідовний розгляд усіх характеристик дасть змогу ще на ранніх етапах виявити слабкі місця в діяльності підприємства і вчасно вжити необхідних заходів.

На сьогодні в сучасній теорії та практиці оцінки фінансової стійкості підприємств відомо понад двісті відносних аналітичних показників, які можна розраховувати на основі фінансової звітності. Але фінансовий аналітик не повинен намагатися розраховувати все, що можливо. Досвід свідчить, що кілька правильно вибраних коефіцієнтів містять потрібну інформацію. Користь кожного конкретного коефіцієнта суворо визначена метою аналізу, тому спочатку треба з'ясувати, з погляду якого користувача він виконується, його мету та регламентовані або рекомендовані кількісні значення показників.

Показники оцінки фінансової стійкості підприємства для вивчення об'єднуються в групи. У зв'язку з цим останніми роками в літературі опубліковано низку методик вітчизняних та зарубіжних науковців, в яких представлено різні погляди щодо цього питання.

Проаналізувавши наявні методики, можна дійти висновку, що майже усі вони мають недоліки. Перший — це відсутність або недостатнє обґрунтування граничних значень більшості із розглянутих показників. Динаміка зростання показника сама по собі ні про що не говорить, позаяк відсутня єдина база порівняння. Так, можна зробити висновок, що стан підприємства поліпшується, однак кількісної характеристики він не дає. Тому будь-які рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості підприємства не мають аргументації і можуть бути вироблені лише за допомогою експертних оцінок. Порівняння ж показників підприємства, що розглядається з іншим підприємством, передбачає пошук еталона. З таким підходом можна зробити висновок лише про те, що підприємство краще від поганого. Другий — те, що більшість методик схильні до використання термінології та показників, прийнятих у зарубіжних фірмах. Таке прагнення цілком природне при формуванні нових економічних відносин. Однак тут слід зважати на те, що просте копіювання інформаційної бази може призвести до значного викривлення вихідних даних, оскільки вітчизняна звітність і прийнята у міжнародній практиці — мають істотну різницю. І третє — багато методик розглядають або не всі сторони діяльності підприємства, або припускають детальний розгляд окремих її моментів. У першому випадку маємо неповну картину фінансового стану підприємства, у другому — потрібне проведення значної кількості розрахунків і, відповідно, докладніша інформація, що не завжди прийнятно.

Наявність великої кількості методик передбачає і широкий спектр показників, які використовують для оцінки фінансової стійкості підприємства.

Іноді вони по суті мало відрізняються один від одного і значною мірою дублюють інформацію або передбачають поглиблене вивчення якої-небудь вузької сфери діяльності підприємства. Слід зважати на те, що на процес формування системи показників великий вплив має досвід країн з розвиненим ринком. Відомо, що в різних країнах одні й ті самі показники іноді мають різні назви, і, крім того, існують відмінності у назвах більшості показників через особливості перекладу.

Також наявні методології оцінки фінансових результатів, розроблені в попередні роки, за можливості та доцільності використання окремих їхніх моментів, не підходять для головної мети оцінки фінансової стійкості підприємства. Досить сказати, що істотним недоліком такої оцінки є те, що у процесі аналізу можна довідатися, чи виконано планові показники, але не можна оцінити способи досягнення заданого стану, що, звісно, є вирішальним при аналізі фінансової стійкості.

Так, відмінності у методичних підходах і наявність великої кількості показників призводять до певних труднощів та розбіжностей у намаганнях встановити фінансові позиції підприємства. Розрахунки мають суб'єктивний характер, що призводить до відповідних диспропорцій у формуванні активів підприємства, та їхніх джерел. Це певною мірою відбивається на характері відносин підприємства з різними фінансовими інститутами, що, з свою чергу, відбивається на процесі виробництва. Нестача власних активів, а також відсутність кредитів зумовлює багато підприємств зменшувати обсяги випуску продукції, що впливає на ринкову кон'юнктуру і в цілому на економіку країни.

Підбиваючи підсумки, пропонуємо сформулювати вимоги, яким повинна відповідати система фінансових коефіцієнтів з точки зору ефективності оцінки фінансової стійкості підприємства.

1. Фінансові коефіцієнти повинні бути максимально інформативними й давати цілісну картину фінансової стійкості підприємства.

2. В економічному сенсі фінансові коефіцієнти повинні мати однакову спрямованість (зростання коефіцієнта означає поліпшення фінансового стану).

3. Для всіх фінансових коефіцієнтів повинні бути вказані нормативи мінімально задовільного рівня або діапазону змін.

4. Фінансові коефіцієнти повинні розраховуватися лише за даними публічної бухгалтерської звітності підприємств.

5. Фінансові коефіцієнти повинні давати можливість проводити рейтингову оцінку підприємства як у просторі (порівняно з іншими підприємствами), так і в часі (за ряд періодів).

Отже, сьогодні постає важливе питання про розроблення такої методики оцінки, яка б давала чітке уявлення про наявний фінансовий стан підприємства, середовище, в якому воно функціонує, вимагала мінімуму загальнодоступної інформації, усебічно висвітлювала б діяльність підприємства і могла б бути підставою для вироблення рекомендацій щодо подальшого підвищення його фінансової стійкості.

**Список літератури:** 1. Докієнко Л.М. Методичні підходи до оцінки фінансової стійкості підприємств торгівлі // Науковий журнал Вісник Донецького державного університету

економіки і торгівлі ім. М.Туган-Барановського. – 2003. – №3(19) – С.151-158. 2. Ковальська К.В. Фінансова стійкість акціонерного товариства як умова його економічного розвитку/ Фінанси України. – 2004. – №2. – С.101-104. 3. Малярець Л.М. Аналіз та оцінка стратегічного потенціалу підприємства. Наукове видання. – Харків: вид.ХНЕУ, 2007. – 348с. 4. Марченко В. Финансовая устойчивость предприятия/ Дебет – Кредит. 2009. – №32. – С. 32-35. 5. Отенко І.П., Іващенко Г.А. Технологія визначення рівня ефективності діяльності підприємств/ Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць. Випуск 247. – С.795-800. 6. Тищенко В.В. Характеристика финансовой устойчивости предприятия/ Економічний вісник донбасу. – 2005. – №1. – С.87-95. 5. 6.

*Надійшла до редакції 28.10.10*

УДК 657 (075.8)

**Н.В. БУРДЮГ**, ст. викл. Кримського економічного інституту ДВНЗ «Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана», Сімферополь

## **АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ЗАСТОСУВАННЯ ДАНИХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ДЛЯ ПОЛІТИКИ УПРАВЛІННЯ БАЛЬНЕОГРЯЗЬОВИМИ ЗАПАСАМИ**

**Анотація** У статті розглянуті джерела інформації, надані службою бухгалтерського обліку для прийняття рішень з управління бальнеогрязьовими виробничими запасами. Запропонована політика управління бальнеогрязьовими запасами: вибір нормативного методу оцінки вибуття запасів та застосування моделей економічно обґрунтованого розміру замовлення та визначення точки відновлення запасу.

**Annotation** In this article the sources of information provided by accounting for decisions on management the stocks of medical mud. The proposed policy is management for stocks: set the standard method of disposal of stock assessment models and use economic ordering quantity and recovery point definition of a stock.

**Вступ.** Необхідність управління бальнеогрязьовими виробничими запасами обумовлюється сутністю виробничого процесу. Вона полягає у тому, що надання послуг з лікування хворих здійснюється безперервно в часі. Це означає, що лікувальна грязь, ропа, необхідні для виготовлення грязьових ванн, аплікацій та інших процедур, повинні надходити безперервно. А цього можна досягти тільки за умов створення оптимального розміру залишків запасів на складах та у регенераційних басейнах підприємства.

Ефективне управління бальнеогрязьовими запасами ґрунтується на даних про їх наявність та рух на підприємстві, які повинні надходити безперервно у часі. Саме таку інформацію може дати бухгалтерський облік, визначають провідні науковці. Так, Гура Н.О.[1, с.19] зазначає, що “Бухгалтерський облік дає інформацію для багатьох інших видів обліку, для аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень, оскільки він ведеться